

orelles punyien y feyen grans *sabins*».

Essencialment és clar que és una modalitat del més estès *abinar*, per la seva banda resultant d'un canvi, molt més simple i corrent, de l'etimològic *binir*, conservat en forma més fidel, generalment, fr. i oc. *benir*.¹ La cosa natural és creure que el canvi de *abinar* en *sainar* o *ass-* sigui degut a la influència fònica d'algun sinònim o mot de sentit afí, però potser hi hagué alhora, o hi donà peu, alguna construcció molt repetida i per alguns mal entesa: si usem conjuntament *plànyer* i *plànye's*, o bé *queixar-se*, *plorar-se*, *riure's*, *escriidassar-se*, *petar-se*, *parrupejar-se*, etc., al costat de *queixar*, *plorar*, *riure*, *petar*, etc., i amb ben poca o cap diferència de sentit, també és ben creïble que es vagi dir *el cavall s'abina* o «deixa'l que s'abini tant com vulgui mentre camini» i que alguns ho generalitzessin a tots els temps no discernint-ho bé. Per a això caldria que actués alguna influència auxiliar; cosa no gens improbable en tot cas: potser una alteració motivada per contaminació o encreuament, fet freqüent en aquests mots: d'ací *eguinar*, potser no menys corrent que *abinar*, degut a la influència d'*egua* (dial. *ega*); o *rampinar* que Grier a trobà a St. Hilari Sacalm, junt amb *sayinar*, per a matisos diferents en la veu del cavall (BDLC VII, 145); a l'Erau i l'Alt Delfinat diuen *linà*, Tolosà *lignà* (FEW, l. c.), el mateix fr. *hennir* en rigor ja entra en aquest cas perquè té una *b* aspirada no etimològica.

Schuchardt va donar del nostre (*as*)*sabinar* (ZRPb. xxxix, 1919, 721) aquesta mena d'explicació, a base, però, d'un agent més llunyà, un mot hispano-àrab per a 'renillar': és el que RMa. grafia *şabal* «hinnire» (pp. 131, 414; cf. Dozy I, 850a) i PAlc. *zebelt*, *nazbel*, (relinchar el cavallo», *zebali* «relincho de cavallo» (368a21, 378a6).² AlcM troba que un encreuament d'*abinar* amb un mot així és «una hipòtesi lluny d'esser satisfactòria». Caldria suposar que el mot àrab vagi introduir-se en parlars del Migjorn català: si ens constés que allà va usar-se un **safelar* provinent d'aquest mot àrab, tenint en compte el caràcter un poc internacional de la recria d'equins i la fama dels àrabs, sí que la cosa convenceria per si sola. Com que no tenim notícia d'allò, només podem admetre que la influència del mot àrab, vagi col·laborar en una alteració de causa diferent, o bé acció conjunta i forta de tots dos factors.

Perquè encara se'n poden suggerir d'altres. Hi ha els derivats de *SAGINA* 'engreix d'animals': es diu *sainar* (o *saginar*) en cast., sard i fins català (W. u. S. IV, 139) per 'engreixar animals', aplicat espt. al porc, també a l'aviram i fins el cavall (cf. DCEC, FEW XI, 56a), en punts del N. de França (Való, Xampanyès) el tipus *enseñner* ha pres el sentit de 'femar', en el Sud (Bearn, Niça, Francoprov.) és més aviat *ensainar* «graisser (avec du saindoux, etc.)», sovint amb diversos sentits figurats (Niça *ensabinada* «volée de coups»). Tot això, al capdavant, són aplicacions a animals, i en part al cavall. Però d'altra banda hi ha encara l'ús català del *saim del cavall* com a medicina (veg. AlcM), i *ensaginadura* figura ja en la Manescalía, de Dieç, del S. xv

com a malaltia de les potes dels cavalls.

Hi ha espt. *SALIRE* en el sentit de 'cobrir l'egua', que no sols és llatí: *salhir*, *saillir* apareix amb aquest i altres sentits molt semblants en la Galloromània: en francès l'acc. «couvrir la femelle» des del S. XIV (FEW XI, 97b i nota 19), *saillir* à «se lancer sur» (Chrestien, Ben. Ste. Maure, etc.), «se mettre en campagne» (en textos llgd. des de 1240), «galoper» (des de Bertran de Born, etc., FEW XI, 92b94a16); i és sabut que *sallir* (amb *ll* = *yl*, cf. oc. ant. *salhir*, que per tant es podia reduir a *y*) és també català, almenys pirinenc i rossellonès (c. 1400, RFGn. XXIII, 250; *ALCat.*, 679). Bé podria ser doncs que es vagi usar un **sallinar* o un *SALIENTARE* (b. eng. *sigliantar* «sprigen»), per a 'cobrir l'egua'. I aquest és justament el moment dels grans renills del cavall. En conclusió crec que la influència de tots aquests mots, de sentit semblant, en *sal-* o *say-*, actuant sobre l'aparició esporàdica d'un malentès «el cavall s'abina», consolidaria l'alteració de *abinar* en *sabinar*.

DERIV.: *Assainament*, *assainador*, *assainet*, i per a *sainar* i derivats, veg. supra.

¹ També allà ha existit un *hiner* (S. XVI, i ja *haner* un cop fr. ant.), *Velay iná*, *Antraigues*, *Lachamp iná* (VKR X, 313); FEW IV, 427b. — ² Hi ha variacions consonàntiques més o menys lleus, que semblen indicar una arrel onomatopeica. El *z* de l'un no és la mateixa sibilant que la de l'altre, i el Mohit dóna una forma reduplicada *şahşala*; d'altra banda deu haver-hi propèra relació amb l'ar. clàssic *şabal* (des del Djauharí) que segons Lane és 'estar ronc, tenir ranera'. Sigui com vulgui el canvi català de *a-* en *sa-* no es pot qualificar d'imitatiu, car realment aquesta consonant no li és apropiada.

Assajador, *assajar*, *assajó*, V. *assaig* *Assalariar*, *assalarat*, *assalinar-se*, V. *sal* *Assalir*, *assallir*, V. *saltar*; també deriva d'ací (i no pas d'un germ. ATHAL- com suggereix AlcM amb menyspreu de la fonètica i morfologia) l'antic nom de persona *Assalit* ASSALĪTUS 'el qui ha assaltat, el cavaller dels valents assalts' *Assalt*, *assaltador*, *assaltant*, *assaltar*, *assaltejar*, V. *saltar* *Assamarrar*, V. *samarra* *Assampar*, V. *xampar* *Assaonador*, *assaonament*, *assaonar*, -onat, *assaorar*, V. *saó* *Assapeit*, V. *cep* *Assaplanat*, V. *saplà* (i *replà*, en PLA) *Assapudent*, V. *asafètida* *Assaragallar*, V. *xaragall* *Assardonar*, V. *sardó* *Assarmar*, V. *salm* *Assarp*,¹ V. AZARBE (DCEC II, 348a)

¹ És un mot de l'extrem S., que no sento més que a Santa Pola (l'*Assarp ampla* i l'*Assarpeta*) i Guardamar («la Comuna» i «La Villa» són *assarps*), 1963.

Assarreit, V. *eixarreit* + *Assaranar* 'garbellar' mosàrab, V. DCEC IV, 844a44 (*zaranda*)

ASSASSÍ, de l'ar. *ħaššāsi* 'bevedor de *ħašīš*, beguda narcòtica de fulles de canem', nom aplicat als seigaços del sectari musulmà conegut pel Vell de la